

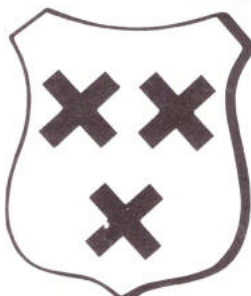
Swindrecht Were

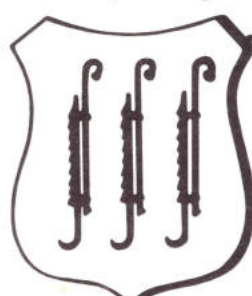
Heerjansdam

Hendrik Ido Ambacht

Zwijndrecht

Uitgave van: Historisch Genootschap, Hendrik Ido Ambacht
 Historische Vereniging, Zwijndrecht
 Jaargang 2 nr. 1
 april 1988

Swindregt Were

Inhoud:

Ten geleide	blz. 2
Het Huys Boucquet Anno 1763	blz. 3
Afkoop van een Erfpacht in Kijfhoek	blz. 11
Zwijndrecht 1813 - 1988	blz. 15
Gerrit Lieve (1888 - 1944)	blz. 17
Het Waterleidingbedrijf Zwijndrecht	blz. 22
De Geschiedenis van het Water- leidingbedrijf der gemeente Hendrik Ido Ambacht	blz. 26
Colofon	blz. 36

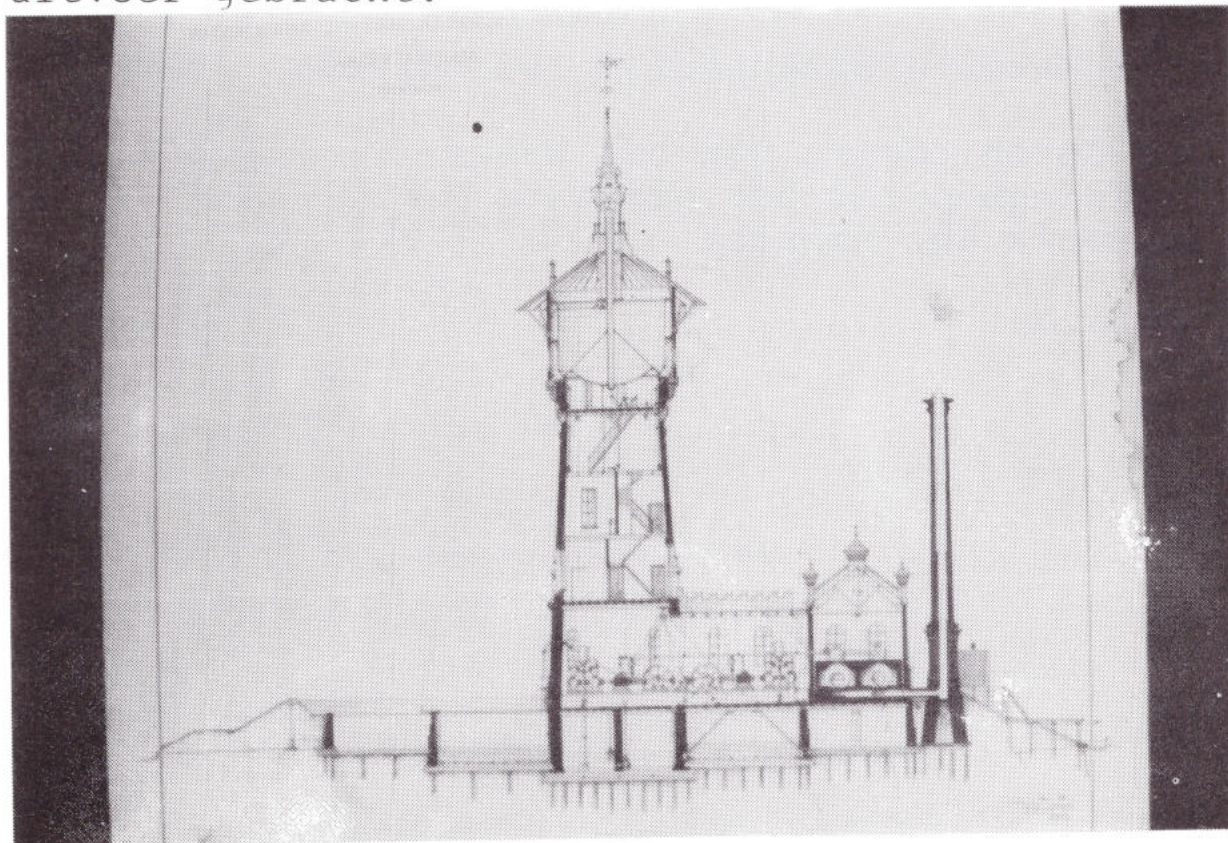
TEN GELEIDE

De redactie van Swindregt Were biedt U met genoeg en weer een nieuw exemplaar aan van ons periodiek. De tweede jaargang wordt hiermede ingezet. Diverse interessante onderwerpen worden verduidelijkt door de scribenten. Wij bedanken allen voor hun bijdrage.

Als vanouds copy blijft welkom!

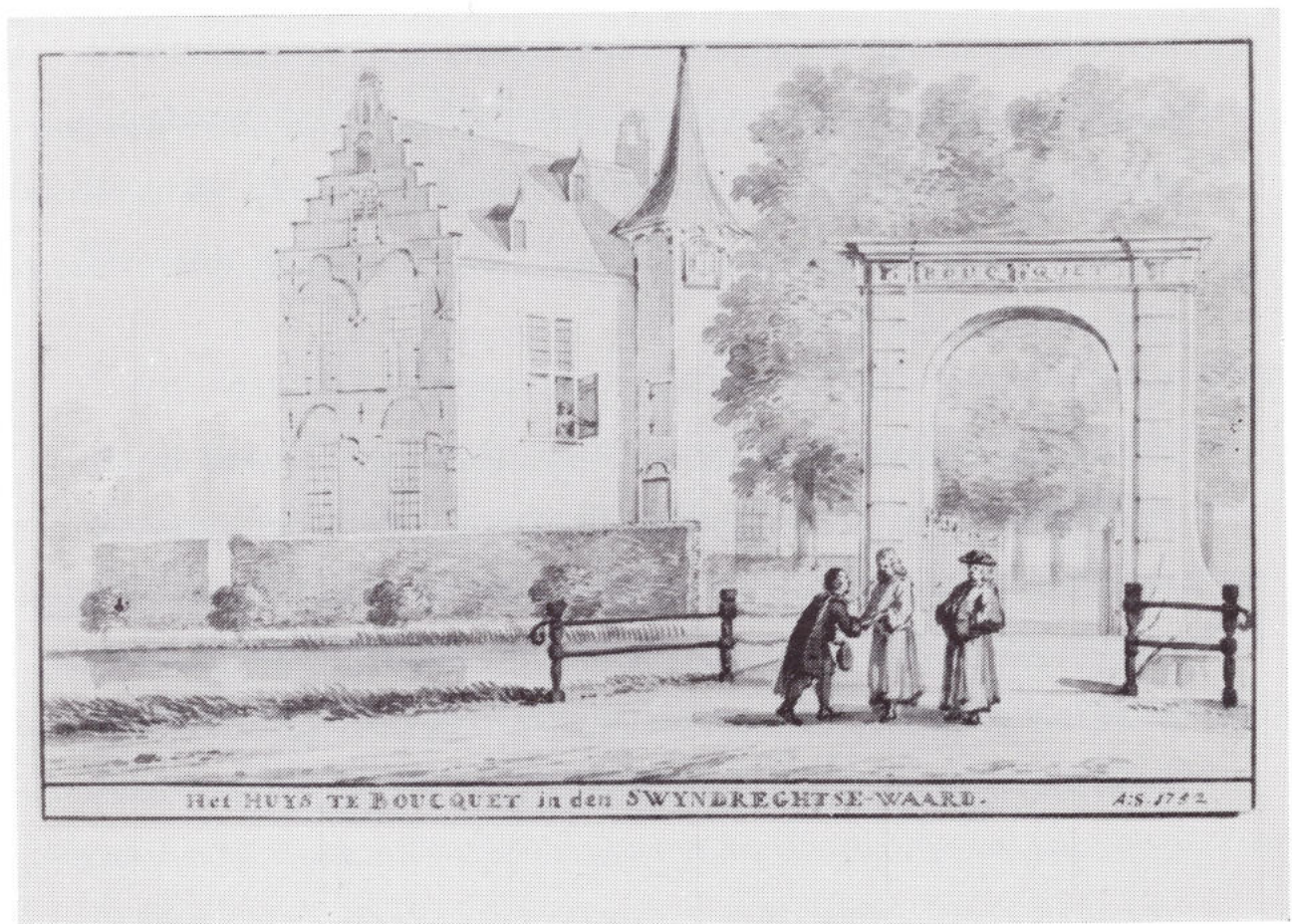
Tot onze spijt vernamen wij dat één van de schrijvers in dit blad, de oud-Zwijndrechtenaar Adrianus van Loon, kort voor het verschijnen van dit blad op 81-jarige leeftijd is overleden. Helaas heeft hij dus de publikatie van zijn eerste artikel voor dit tijdschrift niet meer mogen meemaken ...

In deze aflevering van Swindregt Were wordt uitgebreid aandacht besteed aan de Waterleiding-bedrijven van H.I. Ambacht en Zwijndrecht. Hieronder het ontwerp van een watertoren, die bestemd was voor het gehele gebied van de Zwijndrechtse Waard. Dit plan is nooit ten uitvoer gebracht.

Het Huys Bouquet

A° 1763

Op 22 aug. 1763 overleed te H. J. Ambacht, Ernestes Hermanus Tinne, heer van het huis Boucquet.

De heer Tinne was gehuwd met Philippina van Dijk wed. van mr. Anthoneij van Aelst die in 1732 overleed. Zij overleed, 4. 6. 1760

Kinderen heeft het echtpaar niet gehad, in de testamenten komen eigen kinderen, van Aelst of Tinne als erfgenamen niet voor.

- In de testamenten van E. H. Tinne, d.d. 17. 9. 1763 wordt het huis Boucquet
1. omschreven als "de hofstede Boucquet daar Hendrik Ide op plagt te wonen in 't laatst van sijn leven".

- Eerdere bewoners van het huis of hofstede: Hendrik Ide, overl. vóór 1382; verwoesting van de hofstede in 1572 door Spaanse troepen. Na de herbouw,
2. c.a 1575: de families, (Jan) Boucquet, Oem, De Sondt, Neurenburgh, van Aelst en E. H. Tinne

- Als erfgenamen van E. H. Tinne worden genoemd: de broer van Tinne: Phillippus Tinne, twee nichten, Catharina. Dorothea, Susanne - Dorothea Tinne en twee neven, Jan Abrams en Hermanus Phillippus Tinne. Een schoonzuster van E. H. Tinne, Dorothea Rietquetselaar, wed. van Johannes Tinne, oud 64 jaar krijgt de vrije bewoning van een gedeelte van het huis vooraan de straat "het voor perceel" wat uitzicht geeft op de gracht en de ophaalbrug. / zie blad 2. 44 v. h. boekje: H. J. Amb. 1332-1982 waarop het raam staat afgebeeld.
- 3

- Taxatie van het huis Boucquet, t. b. van het gemene land v. H. l. Ambacht; huis of hofstede met 3 morgen boomgaard, gelegen in H. l. Amb. ten Oosten het "predikantshuys en het Schoolhuys" en ten Zuiden en Westen van Cornelis v. d. Hoep en "Maghiel" Dijkerke en ten Noorden de boezem van de Waal.
4. Het huis is leenroerig van haar grootmogende heren v. d. Staten van Holland en Vriesland. "De hofstede is belast met een rente van 17 stuivers en 8 penningen die de heylige geestarmen van H. l. Amb. en Sandelingen amb. daarop spreken de hebben, taxatie f 2900--

- Of de schoonzuster van Tinne nog lang op de hofstede gewoond heeft vermeld de geschiedenis niet. Wel is er nog ene Jan Pieter Breijdenbagh die op de hofstede woonde en in maart 1765 zijn biezen schijnt te pakken want op die datum verkoopt hij zijn inboedel benevens de ketting van de ophaalbrug over de gracht, waarschijnlijk toen al tot oudijzer vervallen, hiervoor kreeg hij f 30--
- 5

- De heer Hendrik Willem van Hoorn zich noemend: Heer van Boucquet en afkomstig uit een familie van kooplieden te Amsterdam. (Hendrik en Anthoneij van Hoorn kochten jaren lang de tienden van het gewas van: Jan Boucquet.) Van Hoorn laat op 23.10.1765 op zijn verzoek de hofstede met 3 morgen taxeren, met inbegrip van de boomgaard. De taxateur stelt de waarde van het huis op f 2000--. Waarschijnlijk heeft van Hoorn het voor deze prijs van de erfgenamen gekocht. De taxatie ligt f 900-- lager als boven vermeld, de koopman zal toen al het snelle verval gezien hebben.
- 6

De verloedering van het huis Boucquet.

Reeds op 15.12.1764 worden rond het huis Boucquet alle bomen verkocht.
Een gedetailleerde opsomming van water stond aan geboomte,

	185 iepen bomen verkocht voor	f 2495 --
	90 elzen bomen	" " f 323 --
7.	10 Wilgen "	" " f 16-10-
	Enige essen "	" " f 26 --
	Een wit boom (berk, r.v.)	f 21 --

Deze bomen werden verkocht aan wagenmakers, klompenmakers en
timmerlieden, takken, twijgen en spaanders werden als brandstof
aan de man gebracht.

Op 20.4.1765 stonden de hieronder vermelde fruitbomen, ze werden wel
verkocht maar of ze omgehakt worden wordt niet vermeld.

In de boomgaard,

	3 appelbomen, (soort, niet vermeld)
8	6 " " " " "
	9 " " " " "
	12 " " " " "
	14 hazelnoot bomen
	10 dito
	7 kersen bomen
	5 iepen bomen (geen fruitboom)

De heer van Hoorn is op 10. 7. 1765 van mening dat hij zijn meubilair goederen en gereedschappen in het openbaar zal gaan verkopen. Uit de grote hoeveelheid goederen alsook datgene wat niet beslist spijker vast zit, daarvan heb ik enkele onderdelen overgenomen.

Een partij marmeren vloerstenen, leggende in de gangh en portaal, zijnde soo heele steene als strooke, ruym 100 stuks als ook marmeren plinten. (geen wonder dat wijer in 1903 geen enkele meer van terugvinden.. p.v)

Een fraayen marmeren schoorsteen mantel.

Een fraay schoorsteen schilderij gemaakt door A. v. d Burrij te R. dam

9

Een lediekant met geruijd behangsel.

Een noote boomen tafel

Een schilderije met een wapen (fam. wapen?)

Het behangsel rondom de kamer (gobelin?)

Ses gladde stoelen met seije damaste zittinge

Een uurwerk met sijn plaat, bord en kap met loode gewigten

Een pont schuýtje (opgeknapt) voor f 13-10- (overzet bootje?)

Een arrestee - tuig - pluym en stokken f 20- -

Een schuýtje met een tentzeijl f 33- (vis bootje?)

Een lessenaar op syne voet

Een loode beelt en steenen piedestal.

Een uitgebreide opsomming, op 10. 7. 1765, rechtelyk archief

H. I. Amb. nr. 25., in te foto copieren a. f 0.70 per blad 2. rijksarchief

Uit de verkoop van het huis "Bouquet met 'sijn stallen" - schuren - bomgaard, moestuyn en een stuk hoog en schoon weijland" door H. W. v. Hoorn heb ik het volgende opgetekend: 5. 7. 1766.

10.

De heer vercooper behoud aan sich den magt en regt om de Poort, ijserre hekken, ijserre leuningge met sijn toebehooren, staande op den brugh op de plaats van de straatweg - (dorpsstraat p.v) op koomende, te moogen afbreeken en te vervoeren als mede dat gedeelte van de hujsingh tegen de keuken aan koomende en waarvan het daken kap is afgebroken, verders te laten afbreeken tot gelijks de grond en vervoeren soo als den heer vercooper sal goet vinden, als mede ook de looje goot die boven de kelders en agter keukentje legt, af te breeken.

Er wordt niets anders verkogt als de hujsingh, de keuken, schuur en stalling sijn nogh van daken en kap voorsien.

De planken heijning moet blijven staan tot 15 october.

De Coopers moeten de brugh die vooraan de straatweg leijt ieder voor de helft moeten onderhouden.

Uit bovenstaande blijkt dat een gedeelte van het huis al zonder dak is en aan het hemelwater is prijsgegeven, alleen de keuken die tegen het huis is aangebouwd is nog intact.

11. Pieter Huygen (Cranenburgh, (schepen v. H. l. Amb. p.v) koopt de hofstede en zet in voor f700 -- er wordt voor gevraagd, f1500 -- er wordt afgeslagen.. en P. H. (Cranenburgh is voor f1300 -- eigenaar v. d. bouwval.

De erfgenamen van E. H. Tinne

De bezittingen van E. H. Tinne waren van grote omvang, slechts enkele gedeelten uit zijn testament kunnen hier worden genoemd.

De nicht van Tinne, Catharina Dorothea Tinne erfde vele goederen n.l. twee stukken land genaamd, 'De juffrouw Campe' groot, 8 mr. - 300 r., belent ten O, van ouds Arnoldus Sandeling en ten W, de Heeren mr. Arent Roelant de Carpentier Heer van Rijsoord en ten Z, de "Olij-Campe" en ten N, de "Vette Campe".

12. *Idem, een leen van "de huÿse en Sloote van Cralingen", (slot Honingen R. dam) groot 16 mr. 300 r. land gelegen in de "Olij Campe" (Boucquet)*

Idem, een helft van 10 mr. gelegen in de "Vette Campe" belent ten O, Cornelis Stehouwer en ten N, de "steenplaetse" behorende aan Maria Sandeling getrouwd met Willem v. der Hoep.

Idem, "een block huÿse en erven staande in vijf wooningen over de nieuwe haven in den Haag."

Philippus Tinne, Catharina Dorothea, Susanne Dorothea en Jan Abrams Tinne $\frac{1}{5}$ van de tienden v.d. gehele hoeve in de 40 mr. Een weiland genaamd, "De Bonneweÿ" gelegen in het hoofdamb. belent ten O, en N, Jacob Stehouwer en ten Z, de middelwetering en ten W, Willem v. der Hoep.

Idem, 160 roeden tuinland gelegen in 't Meepaatje' bij Zw. dr.

*" . een huis, schuur, wagenkeet, erf en landerijen, groot, 22 mr.,
350 r. strekkende v.d. Devels weg tot de Lange weg.*

Idem, een losrente brief t.n.v. Cornelis Cornelisse Jongeneel. d.d. 28.5.1608.

Idem, land gelegen in "Wadenesse" bij den Oostendam.

*Idem, 1/4 part van 2 huisjes, erven annex den andere staande, gelegen
aan de Zuidzijde v.d. nieuwe gemaakte middelstraat of "Hekkelaar".*

13.

*Idem, een huis en erve staande en geleege te 's-Hage op de plaats "Royaal-
belont ten O, de Vijver ten N, de Vijverberg, ten Z, de gevange poort, vol-
gens een Custingh brief op 2.10.1742 althans eigenaar Lambertus -
Duaris, groot f 7000 -."*

Verder nog vele obligaties geeft door zyn nicht, Catharina Dorothea Tinne.

*Nicolaas Anthonij en Hendrik Willem van Hoorn, kooplieden te A. dam
verpachten tussen 1761 en 1780 het gewas van de tienden van San Boucquet.
Hendrik Willem v. Hoorn noemde zich heer van Goendersloot en later
heer van Boucquet, tot 1766.*

Noten, 1. O.R.A. 16, 17.9.1763 - 2. blz. 44, boekje H.I. Amb. 1832-1982 - 3 en 4 als bijl.

5. O.R.A. 25, 6.3.1765 - 6. O.R.A. 16, 23.10.1765 - 7. O.R.A. 25, 26.12.1764

8, O.R.A. 25, 20.4.1765 - 9, O.R.A. 10.7.1765. - 10, O.R.A. 5.7.1766.

11.12.13 als bijl.

AFKOOP VAN EEN ERFPACHT IN KIJFHOEK

Recentelijk ontving ik een oude koopacte van een stuk land gelegen in Kijfhoek. De inhoud leert ons bij een beetje studie wel het één en ander. De omslagzijde van deze acte vermeldt: "No. 3. Transport voor Aart de Deugd van Een Huis, Schuur en Boomgaard in Kijfhoek".

Wat opvalt zijn de twee puntjes boven de beide u's. Dit werd vroeger meer gedaan om te voorkomen dat de letter u voor de letter n werd aangezien. Onduidelijk schrijven is niet van vandaag de dag.

In een ander handschrift werd (later) op de achterzijde geschreven: "Vermoedelijk het arbeidershuis van dew. Jan van Gilst." De afkorting dew. staat voor de weduwe.

Als we de acte omdraaien, dan lezen wij in een duidelijk en vrij groot handschrift: "Den zeventienden Juni 1786, Compareerde voor ons Jan van Dijk, Schout, Bastiaan Broeling, Rokus van der Gijp, Cornelis Hogerwerff en Marinus Dekker, Schepenen van Kijfhoek: Huig Dekker, wonende alhier." Zo leren we hier de schout en de vier schepenen van dit dorp aan de Devel kennen.

Jan van Dijk, Heer van Heer Oudelands Ambacht, was al sinds 1761 de schout en secretaris van Kijfhoek.

Rokus van der Gijp, ook geen onbekende, bekleedde al sedert 1765 het ambt van schepen. Cornelis Hogerwerff daar en tegen was dat nog maar net (1786). Ook Cornelis Dekker was in 1786 benoemd tot schepen.

Vervolgens lezen we in de acte: "Dewelke bekende verkogt te hebben, en mitsdien in vollen vrijen eigendom over te dragen aan Aart de Deugd, mede wonende alhier; Een Huis, Schuur en driehondert Roeden Erf of Boomgaard, staande en gelegen in Kijfhoek;"

Huig Dekker gaat dus aan Aart de Deugd onroerend goed verkopen. Schout en schepenen maken de acte op. Dat behoefde toen nog niet ten overstaan van een notaris.

Deze koper, Aart de Deugd, komt in 1792 zelf als schepen voor.

Het was in die tijd gebruikelijk om oppervlaktematen te omschrijven in "Morgen, Roeden en Hond". Er wordt gesproken over erf of boomgaard. De juiste omschrijving ontbreekt. Mij dunkt dat er enige vruchtbomen op het erf stonden.

De kadastrale omschrijving was nog niet aangeduid met nummers. Deze kadastrale indeling komt later op gang. De ligging van het perceel wordt als volgt omschreven: "Belend ten oosten voornoemde Huig Dekker, westen de Erven van Jacob Nugteren, Zuiden de Devel, en ten Noorden voornoemde Aart de Deugd". Aart breidde dus zijn grondgebied uit in zuidelijke richting! En dat grensde in het zuiden aan het Develwater.

Het is een hele sport om deze legpuzzels van landeigendom te ontwarren. Dit gaat nú echter te ver.

Het land wordt verder omschreven: "belast met Een Erfpagt van Vijftien Stuivers Jaarlijks, ten behoeven van de kerk van Kijfhoek,". Er is dus sprake van 75 cents erfpacht per jaar ten behoeve van de kerk. Hoe de kerk aan deze erfpacht kwam, is niet te achterhalen. Wel weten we hoe de kerk er van af kwam. Daarover later. Ons hier behandeld'schrijven vervolgt: "alsmede met den vrijen uit en overpad van 't Land van voormelde Aart de Deugd, En voorts met zodanige Dijken, wegen, Lijdende en Heerschende Dienstbaarheden, als 't Zelve heeft en onderworpen is." Een zinsnede die voor zichzelf spreekt en weinig of geen enkele toevoeging behoeft.

Schout en schepenen komen uiteindelijk tot de conclusie dat de verkoop en de betaling heeft plaats gevonden en laten ons dat als volgt weten: "Bekennende van de Kooppenningen vandien, ter somme van Twaalfhondert Guldens, voldaan te zijn, daar voor te kwijten, en voor de vrijwaringe te verbinden zijn Perzoon en Goederen als naar Regten.". Beide partijen hebben elkaar gevonden en gaan accoord met het geschrevene.

De slotregel : "Ter accorde deze ten Protocolle getekent op dato als boven. Jan van Dijk -* Secretaris". De koop is gesloten.

Voor mij zit de kern van de zaak in het linker-benedenhoekje. Daar staat in priegelschrift:

"Kooppenningen	f. 1200:--:--
Erfpagt tegens den Penning 25	
bedraagt kapitaal	- 18:--:15
Solvit	f. 1218:--:15"

Het woord solvit houdt zoveel in als: verrekend, vereffend.

Nu wordt het een rekensommetje. 1200 guldens zijn 24.000 stuivers. Er wordt aan erfpacht betaald: 18 gulden en 15 stuivers. 18 guldens zijn 360 stuivers. Daar komen de resterende 15 stuivers bij. Totaal betaalt Aart de Deugd 375 stuivers erfpacht. Elke gulden bestaat uit 20 stuivers. Hij betaalt dus 375 stuivers, terwijl hij per jaar maar 15 stuivers erfpacht behoeft te betalen.

Conclusie: 375 stuivers gedeeld door de jaarlijkse erfpacht van 15 stuivers = een vooruitbetaling van 35 jaar erfpacht ineens, oftewel een afkoop van de erfpacht.

Ook wordt de koper de veertigste penning in rekening gebracht.

De koopprijs bedroeg f 1218.- en 15 stuivers. Totaal 24375 stuivers. Daarvan werd hem ingevolge de regeling der 40 penningen 1/40 deel in rekening gebracht. Zijnde dertig gulden, negen stuivers en 6 penningen.

Van dit laatstgenoemde bedrag van f 30:09:6 moest nog eens 10% schooning (=verschooning) worden betaald. Dat werd drie gulden en 14 stuivers.

Aart de Deugd koopt huis en erf en boomgaard en ongeveer 4500 vierkante meter grond voor twaalfhonderd een en vijftig gulden, 19 stuivers en tien penningen. Alle kosten en de erfpachtafkoop inbegrepen.

Later zal de familie Van Gilst eigenaar worden

van de hierboven omschreven goederen.

De familie Dekker verdween uit dit kerkdorp en ook de familie De Deugd vertrok in het eerste kwart van deze eeuw uit de regio. Het land bleef liggen.

F. van 't Zelfden

Het dorp Kijfhoek zoals het er nu uit ziet

In 1988 is het 75 jaar geleden, dat er in Zwijndrecht een groots feest gevierd werd. 't Is zeer wel mogelijk dat er nog inwoners en oud-inwoners zijn, die zich dit feest herinneren. Het maakte indertijd een onuitwisbare indruk.

Ik was op de leeftijd van zes jaar (geboren 15 maart 1907) en woonde op de Ringdijk A 91, dus naast de Kempenstoep.

Ik zie nog de wagens van de optocht voorbij ons huis trekken, versierd en van alles voorstellend o.a. een broodbakkerij, die op de wagen doorwerkte en zijn warme broodjes zo maar naar de mensen smeed.

De dijk was schitterend met lampions versierd, ook de Kerkstraat was wonderlijk mooi.

Mijn grootvader en overgrootvader, beiden met de naam Lambertus van Loon, woonden op de Langeweg in een groot huis met een sloot tussen tuin en weg. Hun huis was rijk versierd met vetpotjes, die in het donker zo mooi twinkelden. Dat huis werd later de Boerenleenbank. Er naast kwam een soort meelmalerij van mijn ooms Teun en Henk. Meer kan ik me van dat feest niet herinneren, behalve dat ik 's avonds, toen het donker was, zat te praten met de zoons van de familie Euser aan de andere kant van de Kempenstoep. Dat mocht wel op zo'n dag. Moeder (Barbara Lena van der Ven) hield me wel in het oog.

Later begreep ik dat dat feest betekende dat Nederland op die dag weer vrij werd, vrij van het Franse bewind en met Oranje Boven! De datum was 21 november 1813.

In het jaar 1913 werd dus gevierd dat het 100 jaar geleden was dat Nederland bevrijd werd van de Franse overheersing.

Op 21 november 1813 werd de proclamatie van het voorlopige algemene bestuur in Den Haag door Van Hogendorp afgekondigd in afwachting van de komst van de Prins van Oranje. Onze voorouders

De versierde Ringdijk juist vóór de spoorlijn

in Zwijndrecht zullen van harte meegejuicht hebben. Dat was ook nodig, want in vele Hollandse steden werd nog geaarzeld. Maar na de komst van de Kozakken erkende ook b.v. Amsterdam het voorlopige bestuur, waarna Rotterdam, Leiden, Haarlem en ook Dordrecht volgden.

Op 30 november landde, zoals we weten, de Prins in Scheveningen als Willem I, als soeverein vorst.

De Zwijndrechters zijn altijd goede vaderlanders geweest. Ze steunden de regering van koning Willem I. Die regering hield ook in het verdrag van 13 augustus 1814, waarbij Engeland de verovering van de Nederlandse koloniën ongedaan maakte en deze weer teruggaf met uitzondering van de Kaap, die - evenals Ceylon - van zoveel belang voor Engeland in Voor-Indië was, maar met ons Oost-Indië, waar Nederlanders nog lang zouden arbeiden.

Oosterwolde Fr.

A. van Loon

Met de N.V. Schokbeton aan de Lindtsedijk in Zwijndrecht is onverbrekkelijk de naam van de heer G. Lieve verbonden. Op 22 maart was het honderd jaar geleden dat hij in Spijkenisse werd geboren.

Gerrit was het vierde kind in het gezin van Cornelis Lieve en Susanna van Bodegom. Hij doorliep de lagere school in zijn geboorteplaats en ging toen de bouw in. Eerst werkte hij drie jaar als metselaarsleerling, daarna zeven jaar als metselaar. Van 1910 tot 1918 was hij in dienst bij Bodegom's Betonfabriek in Spijkenisse. Volgens was hij uitvoerder, eerst enige tijd bij de Maassluische Beton Mij., later in het bouwbedrijf.

Inmiddels was Gerrit Lieve in 1915 getrouwd met Lena van Steensel. Vier kinderen werden er geboren: één dochter en drie zonen.

Vanaf 1927 werkte Lieve als zelfstandig aannemer voor de Superfosfaatfabriek "Albatros" in Pernis. In deze tijd ontwikkelde hij de eerste ideeën over een nieuwe methode van betonproduktie: de schokwerkwijze. Hij ging aan het experimenteren en bouwde voor dat doel een oude wasmachine van zijn vrouw om tot het prototype van een schokmachine.

Lieve kwam in contact met Mathijs Leeuwrik, destijds vertegenwoordiger van de N.V. Betondak in Arkel. Die zag wel brood in schokbeton. Gerrit Lieve bezat de know-how, maar hem ontbraken de nodige commerciële eigenschappen om alleen een bedrijf op te zetten. Leeuwrik had geen geld, maar was welbespraakt. Samen besloten ze de onderneming te wagen.

Beiden zouden een even groot aandeel in het startkapitaal hebben. Het spaargeld van mevrouw Lieve, een bedrag van f 2.000,-, werd in het bedrijfje gestoken; Leeuwrik leende eenzelfde som van zijn hospita. En zo werd op 19 juli 1932 de N.V. Schokbeton opgericht.

Voor de bouw van het fabriekje werd het prille industrieterrein aan de oever van de Oude Maas in de Groote Lindt gekozen. Dat getuigde van moed, want de terreinen moesten voor minstens 30 jaar ineens worden gehuurd. Lieve en Leeuwrik begonnen zelf met het kappen van de griend om plaats te maken voor een houten kantoortje en de eerste werkloods. Smederij Zwanenburg aan de Ringdijk leverde de eerste schokmachine.

Het zelfvertrouwen van de pioniers klinkt door in de brochures van toen. Schokbeton, "het nieuwe bouw materiaal dat door zijn ongemeene kwaliteit de eeuwen tart", zo heet het in mei 1935. Er is sprake van "een omwenteling op het gebied der betonfabricage". De slagzin "Schokbeton is superbeton" deed zijn intrede.

Inmiddels was Nederlands octrooi aangevraagd voor de schokwerkwijze. Dat werd verkregen op 4 juli 1935, onder nummer 36029. In die tijd werkten drie fabrieken met dit procédé: Schokbeton en Schokindustrie in Zwijndrecht en Wesselink's Betonfabriek in Zutphen, waarvan Lieve commissaris was.

Een van de eerste opdrachten die Schokbeton uitvoerde, kwam van de gemeente Zwijndrecht: markeerpaaltjes op het Raadhuisplein. Van lieverlede wist Schokbeton ook grotere orders in de wacht te slepen, onder andere bij de boerderijbouw in de Wieringermeerpolder.

Schokbeton ging zelfs over de grenzen. In 1938 werd de buitenbekleding van het casino in Blackpool uitgevoerd in schokbeton. En ook een gedeelte van de Londense ondergrondse is van schokbeton vervaardigd.

"De laatste jaren voor de oorlog rendeerde Schokbeton dan ook uitstekend. In (ik meen) 1939 was de winst even groot als het geplaatste aandelenkapitaal (toen f 75.000,-). Een goed rendement behoeft echter nog geen goed banksaldo te betekenen, zeker niet in een groeiend bedrijf, waar investeringen nodig zijn. Zuinigheid was dus troef." De heer G. Kortenhoeven verhaalt: "Toen ik in 1938 bij Schokbeton begon, was de enige auto een vrachtauto (laadvermogen $2\frac{1}{2}$ ton of daaromtrent); de beide directeuren kwamen en gingen gewoon op de fiets. Later is er zowaar een zoveelste-hands Chevrolet gekocht; het schouwspel vanuit mijn raam op Lieve achter het stuur en een man of wat uit de fabriek om het ding aan te duwen, vergeet ik nooit."

Aan de uitbreiding van Schokbeton kwam een abrupt einde door het uitbreken van de oorlog. In december 1940 moest Leeuwrik onderduiken. Vanaf die tijd voerde Lieve samen met Henk van Wuyckhuyse, destijds procuratiehouder, de directie over het bedrijf. "'s Morgens bij de post rookten ze dan een sigaar (Willem II; die kostten toen maar een paar cent per stuk). Naarmate de oorlog vorderde werden sigaren schaarser; uiteindelijk sneden ze er dagelijks één door, waarvan op toerbeurt ieder het deel met het mondstuk kreeg." Aldus de heer Kortenhoeven.

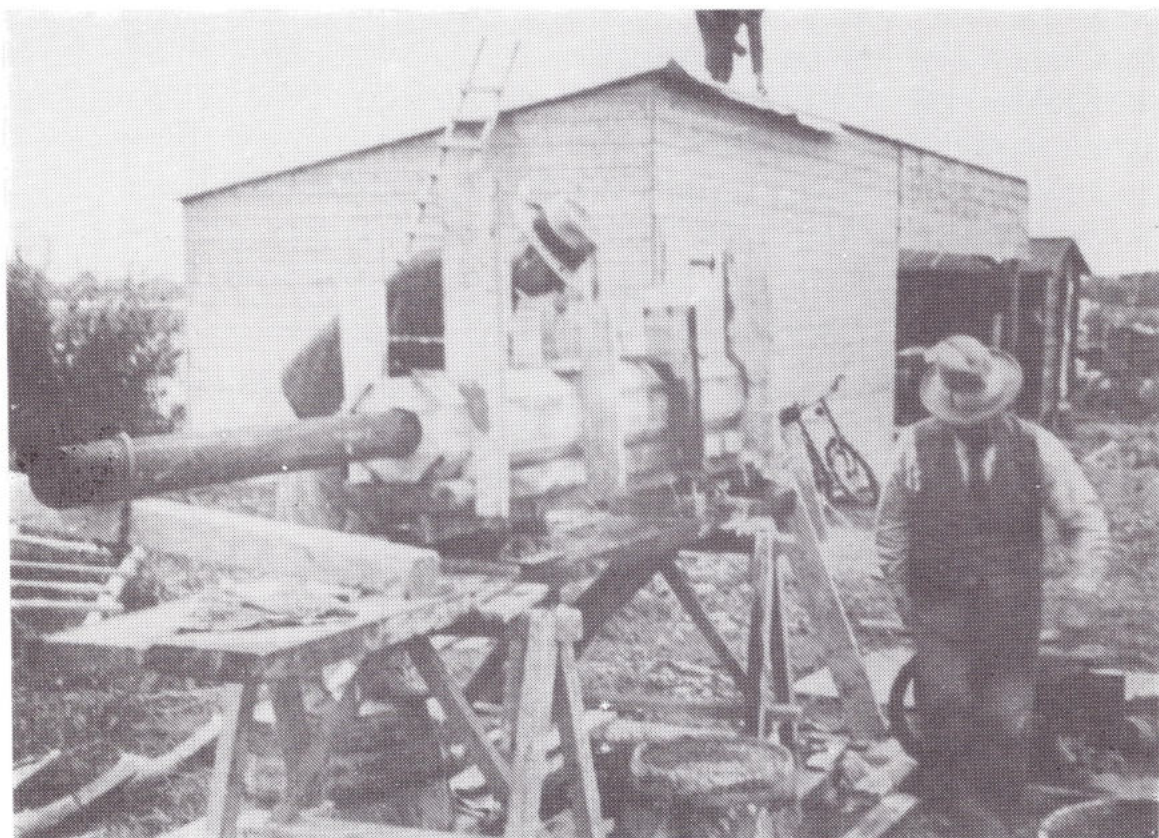
Pas na de oorlog kwam de groei weer in het bedrijf. Uitbreidingsplannen, zoals voor een tweede vestiging, in Kampen, konden eindelijk worden verwezenlijkt.

Lieve heeft deze wederopbouw niet meer meege-
maakt. Hij leed aan een hartkwaal en moest daar-
om zijn werk neerleggen en rust houden. Vanaf
december 1942 werd hij thuis verpleegd.

Voor het laatst bezocht hij Schokbeton op 31 mei
1943, bij gelegenheid van de jaarlijkse algemene
vergadering van aandeelhouders. Maar ook op zijn
ziekbed bleef hij met grote belangstelling de
gang van zaken volgen.

Op 27 mei 1944 overleed Gerrit Lieve in Zwijn-
drecht, 56 jaar oud. In een bijeenkomst van het
personeel van de N.V. Schokbeton werd hij door
de toenmalige onder-directeur, Van Wuyckhuyse,
herdacht:

"Met weemoed in het hart gedenken wij het groote
verlies, dat ons allen heeft getroffen, niet al-
leen de vennootschap, maar ook ons als perso-
neel. Vooral zij, die reeds een tiental jaren

De beide oprichters van de N.V. Schokbeton, de
heren G. Lieve (links) en M.E. Leeuwrik, zijn
op het "fabrieksterrein" bezig met proefnemingen

hier werkzaam zijn, kunnen zeggen, niet alleen onzen Directeur te hebben verloren, maar tevens een Vriend.

Voor ons als personeel was hij door zijn eenvoud gemakkelijk te benaderen. Van klein tot groot, van jong tot oud kon bij hem aankloppen en, indien ook maar eenigszins mogelijk, was hij altijd bereid te helpen. Zelf man uit een eenvoudigen stand, was hij zeer sociaal gevoelend, waarvan wij in zijn leven dikwijls getuige zijn geweest.

De oprichter en stichter van Schokbeton is niet meer, maar zijn werk heeft hij aan ons achtergelaten. Moge het ons allen gegeven zijn, zijn afgebroken arbeid in zijn geest voort te zetten met denzelfden moed en energie en wij twijfelen niet, of wij zullen zodoende zijn nagedachtenis het meeste eeren!"

Inmiddels is de N.V. Schokbeton in 1981 gefuseerd met de Nederlandse Spanbeton Mij en opgegaan in een nieuwe Schokbeton B.V. Dit bedrijf maakt deel uit van Partek, een internationaal concern van Finse origine. In de hal van het kantoor aan de Lindtsedijk herinnert echter nog steeds een bronzen plaquette aan de uitvinder en grondlegger van Schokbeton: Gerrit Lieve.

P.F. Dillingh

Bronnen:

- Persoonlijkheden in het Koninkrijk der Nederlanden in woord en beeld, Amsterdam 1938
- archief H.J. van Wuyckhuyse

Met dank aan:

- C. Lieve, Zwijndrecht
- G. Kortenhoeven, Teteringen
- T. de Heer, Zwijndrecht
- Heleen de Kruyf, Schokbeton B.V., Zwijndrecht

HET WATERLEIDINGBEDRIJF ZWIJNDRECHT

Aan het eind van de vorige eeuw komt de gemeente Zwiindrecht tot de conclusie dat er een waterleidingsysteem aangelegd moet worden. Na een tijd van voorbereiding wordt op 25 januari 1898 het waterleidingbedrijf in gebruik genomen. Oorzaak van de langdurige voorbereidingsperiode was o.a. dat in eerste instantie ook de gemeenten Heerjansdam en H.I. Ambacht deel zouden nemen. Heerjansdam besloot echter om niet deel te nemen, omdat deze gemeente de voorkeur gaf aan aansluiting op het waterleidingbedrijf van Barendrecht. De eerste besprekingen omtrent de watervoorziening dateren reeds van 1889. De gemeente Zwiindrecht besloot in een raadsvergadering van 28 oktober 1895 om in 1896 over te gaan tot stichting van een waterleidingbedrijf.

Gezien de vele verzoeken van inwoners van H.I. Ambacht werd in een vergadering van 6 mei 1897 besloten de buizen door te trekken tot de kom van H.I. Ambacht. Na de ingebruikname in 1898 werden in 1899 de leidingen tot aan de Kerkstraat en Oostendam in H.I. Ambacht gelegd. In 1901 werd de Groote Lindt aangesloten en op 6 april 1903 werd een start gemaakt met de aansluiting van de kom van H.I. Ambacht. In december van hetzelfde jaar werden deze werkzaamheden voltooid.

In verband met de grote afname in H.I. Ambacht werd daar in 1904 een stoel met reservoir gebouwd. Dit grote waterverbruik vond vooral op vrijdag en 's maandags plaats, wat tot gevolg had dat de druk in de leidingen te laag werd. Vandaar dat besloten werd een waterreservoir te plaatsen, en wel op het terrein van Jonker en Stans. Dit kwam omdat deze firma verzocht had om ook aangesloten te mogen worden op de leiding. De kosten van dit project kwamen voor haar rekening.

In 1912 stelde de gemeente H.I. Ambacht een eigen waterleidingbedrijf in werking.

Na de verzelfstandiging van H.I. Ambacht in 1912 werd het reservoir verplaatst naar de Ringdijk in Zwijndrecht. Zeer waarschijnlijk is dit hetzelfde dat jaren in de Lindt heeft gestaan.

De Achterlindt werd in 1912 van water voorzien. Niet vanuit Zwijndrecht, maar vanuit Barendrecht via Heerjansdam. Op 11 januari 1912 werd hiertoe een overeenkomst met Heerjansdam aangegaan.

De aanleiding tot het stichten van een waterleidingbedrijf was de nadelige invloed die het drinken van rivierwater op de gezondheid had. De gezondheid en daarmee de vraag naar zuiver water heeft altijd voorop gestaan. Vandaar dat er in 1924/1925 een verbetering van de kwaliteit plaats vond. Deze verbetering kon tot stand komen door een ingrijpende verandering in het systeem om het water te zuiveren. In 1935 werd besloten chloor aan het water toe te voegen, opdat men beter op de bacteriologische betrouwbaarheid van het water aan kon.

Dat de vervuiling van het rivierwater reeds vroeg plaats vond, blijkt uit het besluit dat genomen werd in 1954. Er werd toen overgegaan op winning en zuivering van grondwater. Men blijft hoge eisen stellen aan de kwaliteit. In 1961 werd een nafiltergebouw in gebruik genomen, terwijl in 1963 een verdubbeling van de voorfiltercapaciteit tot stand kwam.

In 1973 wordt voorlopig de laatste grote verbetering gerealiseerd. Het betreft het bouwen van een geheel nieuwe zuiveringsinstallatie.

Per 1 januari 1984 is het drinkwaterbedrijf een onderdeel geworden van het waterleidingbedrijf Oost-IJsselmonde. In dit samenwerkingsverband zijn verder opgenomen de waterleidingbedrijven van H.I. Ambacht en Ridderkerk.

Hoewel het niet de bedoeling is om een volledig technisch verhaal te schrijven, dient ook aandacht geschonken te worden aan de verschillende

manieren van zuivering van het water.

In 1898 kwam het water vanuit de rivier in bezinkbakken en filters rond de toren. Onder de toren was een reinwaterkelder. Vanuit deze kelder werd het water naar boven in een reservoir in de toren gebracht. Van hieruit werd het water in de leidingen naar de huizen gebracht.

In 1923 was er een verandering in deze methode noodzakelijk. Het water was hygiënisch niet meer betrouwbaar. Het rivierwater werd nu via bezinkbassins op drie voorfilters en drie nafilts in de reinwaterkelder gebracht. Hiermede was Zwijndrecht de eerste gemeente die volgens deze methode te werk ging. De filtratie ging bij de voorfilters snel - zogenaamde snel-filtratie - en in de nafilts langzaam - zogenaamde langzame zandfiltratie.

In 1954 werd dus besloten om grondwater voor de winning en zuivering te gaan gebruiken. Hiervoor werden in het Noordpark zes putten en op het terrein van de waterleiding zelf tien putten geslagen. Het water wordt bij de grove zandlagen op 17 tot 25 meter onder het maaiveld gewonnen. Na het oppompen wordt het water via voorfilters en nafilts naar de consument gepompt.

Het klinkt eenvoudig, maar de wijze van filteren is vrij gecompliceerd. Zowel bij het voor- als nafilten wordt gebruik gemaakt van zand.

In 1973 komt de (voorlopig?) laatste verandering tot stand. De oude voor- en nafilts worden in gebruik genomen als voorfilters. Tevens wordt een geheel nieuw zuiveringsgebouw gerealiseerd.

De bouw van de watertoren werd na aanbesteding toegekend aan de laagste inschrijver: P.W. den Dunne te Drimmelen, tegen een bedrag van f 62.000,-.

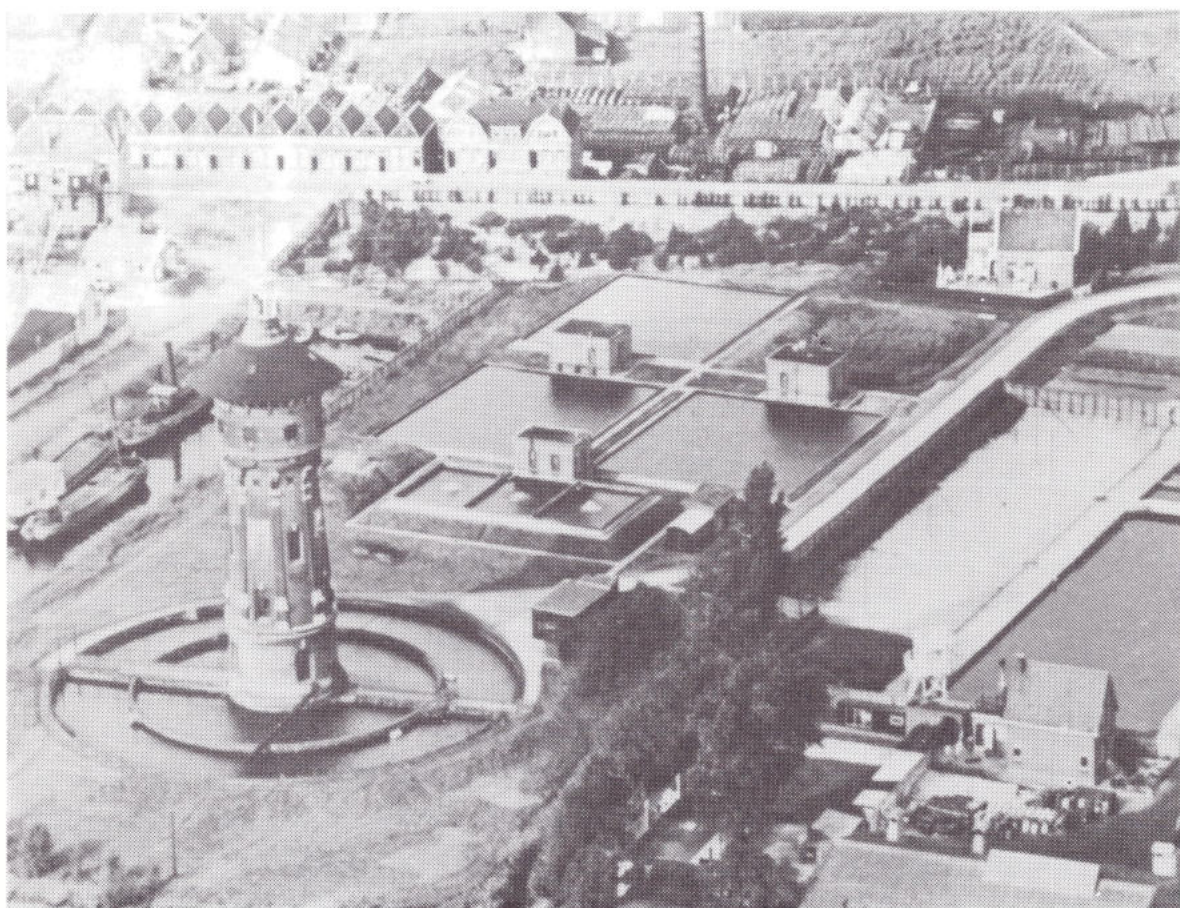
Het leggen van de buizen werd toegekend aan George Wilson tegen een bedrag van f 21.545,-.

In 1897 werd onder leiding van architect F.A. de Jongh met het werk een aanvang gemaakt.

K. Popijus

Bronnen: diverse gedenkboekjes van het waterleidingbedrijf.

Met dank aan de gemeente Zwijndrecht voor de medewerking.

Overzicht van het Gemeentelijk Waterleidingbedrijf ca. 1950 - rechts het oude zwembad

DE GESCHIEDENIS VAN HET WATERLEIDINGBEDRIJF DER GEMEENTE H.I. AMBACHT

Voorwoord

In deze uitgave van Swindregt Were wordt aandacht besteed aan de geschiedenis van ons drinkwaterleidingbedrijf.

In dit deel, deel I dus, wordt de voorgeschiedenis van + 1887 tot het tijdstip van in gebruik nemen op 1-1-1912 beschreven.

In de volgende aflevering van Swindregt Were volgt dan het 2e en laatste deel over dit onderwerp, dus van 1912 tot 1988.

Na elk artikel volgt de "jaartalmatige" geschiedenis zoals door wijlen ons ere-lid P. Visser verzameld werd uit "Het Nieuwsblad van de Hoeksche Waard en IJsselmonde", het in de volksmond genoemde "Hoeksie" of "Hoekie" van 1904 t/m 1933, waaruit blijkt hoe de toenmalige gedrukte media soms in de kleine dingen nog groot nieuws zagen.

DEEL I

Hoofdstuk 1

DE VOORGESCHIEDENIS

In de afgelopen halve eeuw zijn er door de raad der gemeente H.I. Ambacht wel geen besluiten van zo ingrijpende aard in het belang van de volksgezondheid genomen, dan dat van 28 december 1910 tot stichting van een gemeentelijk drinkwaterleidingbedrijf. Aangezien een gedeelte van de gemeente reeds van waterleiding was voorzien door aansluiting op de voor die tijd bestaande gemeenschappelijke drinkwaterleiding, waarvan ook H.I. Ambacht deel uit maakte, was het genomen besluit, wat de praktische uitvoering ervan betrof, niet voor de gehele gemeente van evenveel waarde, maar het bezit van een eigen bedrijf werd toch door iedere rechtgeaarde "Ambachter" gezien als symbool van zelfstandigheid en onafhankelijkheid,

waarop men terecht trots kon zijn. Bovendien opende een eigen waterleiding veel meer mogelijkheden dan de gemeenschappelijke waterleiding van de gemeenten Zwijndrecht, Hendrik Ido Ambacht en Heerjansdam ooit zou kunnen bieden.

Het was in het jaar 1887 - toen naast pompen en regenputten een groot deel van de Ambachtse bevolking voor wat betreft de drinkwatervoorziening op de rivier "De Waal" was aangewezen, waarvan de overlevering verhaalt dat het water daaruit toch zo "helder" was - dat het toenmalige gemeentebestuur, onder leiding van burgemeester I.H. ter Spill voor het eerst in ernst de mogelijkheden van leidingwater onder ogen zag. De moeilijkheden en tegenstanden waren van dien aard, dat acht jaren later de eerste stap in de goede richting kon worden gezet.

De gemeenteraad besloot op 15 oktober 1896, toen onder voorzitterschap van burgemeester W. Spoor, aan de gemeente Zwijndrecht concessie te verlenen voor het aansluiten van woningen aan een door die gemeente te leggen drinkwaterleidingnet.

Aan Willem en Filippus Stijnis (grootvader en oud-oom van de vroegere smid W. Stijnis aan de Hogekade), welke beiden een smederij hadden in de gemeente, komt zonder enige twijfel de eer toe de eerste stoot gegeven te hebben tot de pogingen om tot een goede drinkwaterwinning te komen. Zij wilden in 1887 een waterpomp maken, waarvoor de gemeente het risico met hen zou moeten delen en de benodigde buisleiding financieren. Blijkbaar stond men toen met weinig vertrouwen tegenover dit plan, want de gemeenteraad wilde het risico hiervoor niet aanvaarden. Wel wilde men de pomp van de gebroeders Stijnis overnemen, wanneer gebleken was dat hun plannen levensvatbaarheid hadden. Zij moesten echter deze plannen voor eigen rekening en risico uitvoeren.

Het is begrijpelijk dat de financiële offers, gevraagd in het belang van de gehele bevolking, niet door twee mensen alleen gedragen konden

worden. Zij bereikten echter dat de raad geïnteresseerd was geworden voor de drinkwaterleiding. Deze interesse leidde tenslotte in 1896 tot het zo even gememoreerde besluit. De concessie aan Zwijndrecht was de eerste stap in de richting van "vochtige zelfstandigheid".

Na een tiental jaren bleek de capaciteit van Zwijndrechts waterleiding niet voldoende om de aangeslotenen behoorlijk van drink-, was- en boenwater te voorzien. Er werd geklaagd dat vooral op maandag (wasdag) en zaterdag (boendag) niet voldoende onschadelijk drinkwater werd geleverd. Dit was dan ook de reden dat in 1904 besloten werd een hulpwaterreservoir op het terrein van de Scheepswerf Jonker en Stans te plaatsen (hoogte + 20 m, inhoud 100 m³, een reservoir op een stellage). Aangezien Jonker en Stans er belang bij hadden voor de eigen drinkwatervoorziening, gebeurde dit op kosten van de werf.

Verder bleek de gemeente Zwijndrecht niet van zins de leiding, welke slechts tot het "Dorp" was gelegd, door te trekken tot het Achterambacht, om over de verschillende andere delen van de gemeente nog maar te zwijgen.

Men besloot een raadscommissie in te stellen, welke tot doel had de mogelijkheden te onderzoeken om te komen tot een eigen drinkwaterleidingbedrijf.

De commissie, bestaande uit de heren J. van Essen, E. 't Hoofd en J. Stehouwer Tzn, bepleitte in een uitvoerig rapport de wenselijkheid om tot stichting van een eigen bedrijf over te gaan. Op 28 december 1910 viel de uiteindelijke beslissing en besloot de raad tot het stichten van een eigen drinkwaterleidingbedrijf.

Hoofdstuk 2

DE BOUW

Nog in het voorjaar van 1911 werd met de bouw van het bedrijf begonnen. De opdracht tot de bouw van de watertoren, het machinegebouw, de

machinistenwoning, plus grond- en andere werken werd gegeven aan de "Hollandsche Maatschappij voor het maken van Bouwwerken Both en Broekhuizen te Vlaardingen", voor de som van f 47.990,-, naar de ontwerpen van de architecten Visser en Smit te Papendrecht.

Op 28 juli 1911 werd de eerste steen voor de wassertoren gelegd door burgemeester W. Spoor.

Op 1 januari 1912 ging het geheel, dus inclusief het bestaande leidingennet, toren en andere gebouwen over in eigen beheer van de gemeente H.I. Ambacht.

Zo kreeg ons dorp zes en zeventig jaar geleden zijn eigen drinkwaterleidingbedrijf.

Tot slot nog een paar bijzonderheden:

De toren staat op 171 houten palen van 14 m lang en een omtrek van 0.80 m.

De inhoud van het torenreservoir is 225 m³.

De inhoud van de reinwaterkelder is 100 m³.

De capaciteit was 50 m³ per uur pompen.

De opheffing/overname van de Zwijndrechtse concessie kostte

± f 26.000,-

De totale investeringen in het

drinkwaterbedrijf bedroegen

+ 64.000,-

Totaal

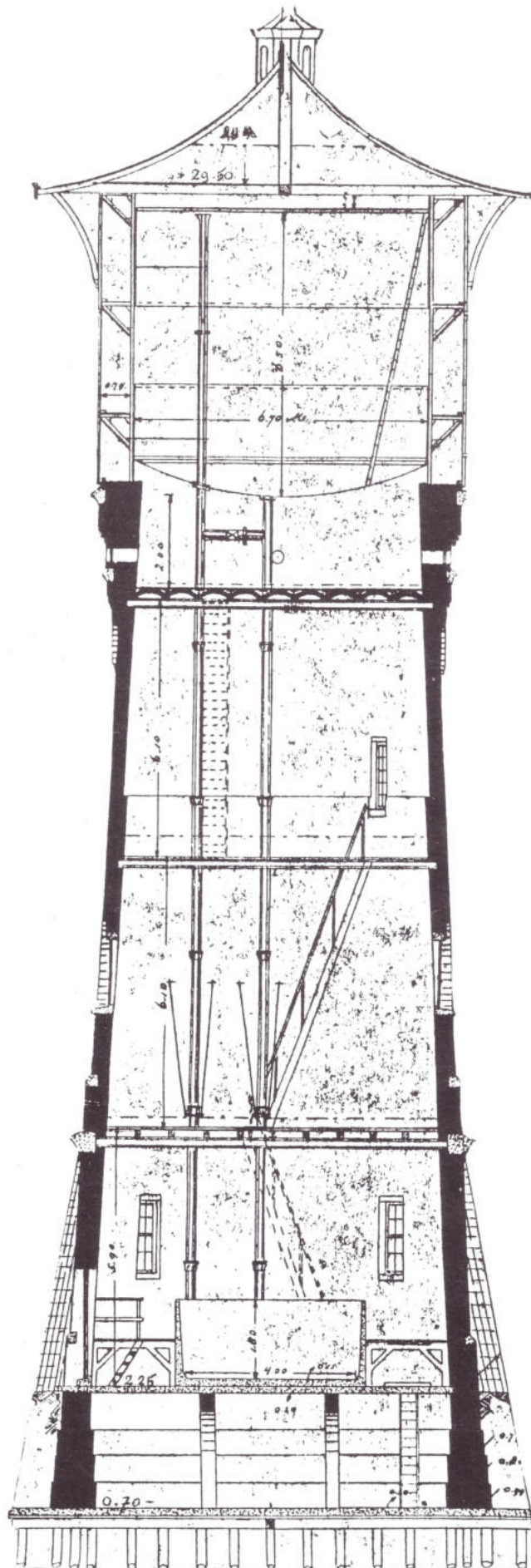
± f 90.000,-

C. Lagendijk

Geraadpleegde bronnen:

- "Gemeente Hendrik Ido Ambacht"
door S.L.Ph.M. Keune
- "Het Nieuwsblad van de Hoekschewaard en IJsselmonde"
- Het persoonlijk archief van de laatste bedrijfsleider in H.I. Ambacht, dhr. J.H.H. Barendrecht. Hiervoor onze hartelijke dank.

Verder houden wij ons aanbevolen voor eventuele correcties en op- of aanmerkingen betreffende het artikel.

BERICHTEN UIT H.I. AMBACHT

H.I. Ambacht, 17.6.1904. Aan de Veerweg zal binnenkort vanwege de Zwijsdrechtsche drinkwaterleiding een reservoir worden geplaatst van 100 m³ inhoud. Hierdoor zal het mogelijk zijn om voortaan op Maandag en Zaterdag, op welke dagen in het dorp de watertoevoer te wenschen overlaat, voldoende water te tappen zijn.

H.I. Ambacht, 17.9.1909. Door Pieter Bijkerk, Arie Mol, Jan van Daalen, Jan Cornelis Zonneveld-Piek, Willem Arie v.d. Berg, Jacob Bijkerk, Jacob de Wit en Arie v. Wingerden is geen gevolg gegeven aan de aanschrijving van B en W om binnen 4 maanden in hunne woningen een middel van watervoorziening aan te brengen, in staat om in voldoende mate goed drinkwater en werkwater te verschaffen, wordt besloten aan de gezondheidscommissie te Barendr. advies te vragen deze woningen onbewoonbaar te verklaren. Er is Choleragevaar voor Oostendammers en Schippers voor nietaangeslotenen op de waterleiding.

H.I. Ambacht, 7.12.1909. Jacob Bijkerk en Arie van Wingerden bleven bij hun weigering een drinkwatervoorziening te laten aanleggen in hun woning, beide huizen werden onbewoonbaar verklaard.

H.I. Ambacht. 11.1.1910. Wegens het ontbreken van een middel van watervoorziening als bedoeld bij Art. 21 der gem. bouwverordening werden de woningen van Jacob Bijkerk en A. v. Wingerden als onbewoonbaar verklaard./eerder in deze krant vermeld, 7.12.1909.

Zw.drecht, 2.12.1910. De gem.raad besloot tot overdracht aan H.I.Amb. van het gedeelte v.h. buizenet der Hoogedrukwaterleiding, alsmede

alle rechten welke Zw.dr. bezit v.d. som van f 24.795,67.

H.I. Ambacht, 31.12.1910. De gemeenteraad alh. heeft het besluit genomen om te komen tot oprichting van een drinkwaterleiding.

Op 27.2.1911 Overdracht van een gedeelte van het buizennet der Hoogdrukwaterleiding aan H.I.Amb.

H.I. Ambacht, 5.5.1911. In de raadsvergadering van 28 Dec. 1910 werd reeds het besluit genomen tot het stichten eener eigen waterleiding, waarin begrepen was het overnemen van het bestaande buizennet der gemeente Zwijndrecht gelegen onder deze gemeente. Naar men verneemt ontving het Gemeentebestuur eerst heden het bericht dat Gedeputeerde Staten aan dat besluit hunne goedkeuring hebben gegeven, dus ongeveer vier maanden na den dag van het raadsbesluit. Te verwonderen is het dan ook niet, dat er al weken en maanden reikhalzend door de ingezetenen werd uitgezien naar het bericht dat de waterleiding zou komen, te meer daar niet alleen de bewoners van het Achterambacht, die het voor het meerendeel nog moeten doen met slechts Waal- of polderwater, maar ook de aangesloten aan de Zwijndrechtsche Waterleiding behoefte hadden aan drinkwater daar het leidingwater op Maandag en Zaterdag óf in het geheel niet óf zeer schaars te verkrijgen is.

Wat dan toch wel de reden geweest is voor het lange talmen met die goedkeuring?

Als antwoord op deze vraag hoort men verluiden dat een der Raadsleden, die tegen het advies der door de gemeente benoemde deskundigen in beweerde, dat het over te nemen buizennet te nauw was, zich tot Gedeputeerde Staten gewend heeft met het verzoek het besluit tot overneming niet goed te keuren om de zooeven genoemde reden. Gedeputeerde Staten, die naar aanleiding van dit verzoek een en ander nauwkeurig zullen hebben

laten onderzoeken, hebben daarvoor - 't is begrijpelijk - veel tijd noodig gehad en dit zal dan ook wel de oorzaak geweest zijn, waarom zij maar niet zoo spoedig konden beslissen.

't Is echter jammer, dat door dit gedwongen uitstel de gemeente zeer waarschijnlijk niet zoo voordeelig de waterleiding zal kunnen stichten als men gerekend had, daar vroeg in het voorjaar de aanneming allicht voor een lager bedrag had kunnen geschieden dan nu, terwijl ook thans het geld duurder is dan in Februari of Maart.

Maar hoe het ook zij, de inwoners zijn nu tevreden met de wetenschap dat binnen afzienbaren tijd de waterleiding tot stand kan komen.

Den Raad en in het bijzonder den leden van den Raad, die de Commissie voor de waterleiding hebben uitgemaakt, n.l. de heeren J. Stehouwer Tz., E. 't Hooft en J. van Essen komt een woord van dank toe voor de velerlei werkzaamheden die zij zich voor de goede zaak hebben getroost, alsmede aan de heeren Visser en Smit, die hun advies tot overneming van de Zwijndrechtsche buisleiding met de goedkeurende uitspraak van Gedeputeerde Staten bekroond zien.

H.I. Ambacht, 18.5.1911. Naar aanleiding van eenige adressen houdende het verzoek om opgave van kosten te mogen doen voor het maken v.e. watertoren in gewapend beton, werd door de gemeenteraad besloten geen toren v. gewapend beton te bouwen en werden bestek en voorwaarden vastgesteld voor de op 31.5.a.s. te houden openb. aanbested. van het maken v.e. rivierwaterleiding op het terrein a.d. Veerweg.

H.I. Ambacht, 2.6.1911. Aan de Hollandsche Maatschappij v.h. maken v. werken is opdracht gegeven tot de bouw van de watertoren voor de som van f 14.490,-.

H.I. Ambacht, 23.6.1911. Er is een aanvang gemaakt met het graven v.e. fundatie voor de watertoren.

H.I. Ambacht, 28.7.1911. Woensdag na de middag te vier uur werd door burgemeester W. Spoor de eerste steen gelegd voor de watertoren en voor de hoogdrukwaterleiding. Bij deze plechtigheid waren tegenwoordig, de leden v.d. gem.raad, het lid der gezondheidscommissie de heer W. Stans, de gem.opzichter J. van Drunen, de architecten Visser en Smit en de aannemers, de heeren Both en Broekhuizen. De burgemeester nodigde allen uit in een daartoe ingerichte tent om een dronk te wijden aan dit heugelijk feit. Het gebeurde op 28.7.1911.

H.I. Ambacht, 31.7.1911 verg. gem. raad.
Tot directeur der gem. drinkwaterleiding is benoemd: J. van Drunen, gem. opzichter alhier.
Tot administrateur-boekhouder der gem. drinkwaterleiding werd benoemd, T. Leeuwenburg, ambtenaar ter secretarie alh.
Een machinist-fitter zal worden aangesteld aan de watertoren.

Verg. gem.raad H.I. Ambacht 5.8.1911.
H.J. Stijnis benoemd tot machinist-fitter bij de waterleiding.

3.11.1911. Het leggen van 196 m. hoofdbuisleiding in de Vrouwgeleweg is opgedragen aan J. Broekhuizen en P. Both, aannemers.

21.11.1911. Hulpmachinist bij de waterleiding, W. Groenendijk en als assistent-fitter J.C. Seton.

16.11.1911. Tengevolge van het maken der prise d'eau v.d. waterleiding, zal het urinoir a.h. Stoombootveer worden verplaatst.

2.1.1912. Op 1 januari 1912 is de waterleiding alhier overgegaan in beheer van de gem. H.I. Amb., er zijn contributies verschuldigd.

Op 15.7.1911 werd in H.I. Amb. een aanvang ge-

maakt met de bouw van een waterleidingnet, men was daarmee gereed op 1.1.1912. Architecten der waterleidingwerken waren de alom bekende heeren Visser - Smit te Papendrecht. De watertoren met bijgebouwen zijn een sieraad der gemeente.

De windwijzer van de watertoren ontworpen met de drie Sint Andrieskruizen uit het Gemeentewapen

Colofon

"Swindregt Were" een naam die naast "Swijndregt Were" al vroeg genoemd wordt voor de Zwijndrechtse Waard, is een gezamenlijk periodiek van het Historisch Genootschap Hendrik Ido Ambacht en de Historische Vereniging Zwijndrecht.

Het blad verschijnt 2 tot 3 keer per jaar en wordt gratis aan de leden van de beide verenigingen toegezonden.

Redactie H.I. Ambacht:

J. Bezemer
C. Lagendijk
J.F. Schouten

Redactie Zwijndrecht:

drs. C.R. van den Berg
A. van der Linden
C. Popijus
mw A.P. van Wuyckhuyse

Redactie-adres:

Prins Bernhardstraat 28, 3331 BR Zwijndrecht,
telefoon 078 - 194677
(tevens adres secretariaat Historische
Vereniging Zwijndrecht).

Secretariaat Historisch Genootschap
Hendrik Ido Ambacht:

L.J. Haenraets, Jan Luykenhof 14, 3341 GE
H.I. Ambacht, telefoon 01858 - 14074
Postgironr 440728.

Druk: Pro Patria Zwijndrecht.

De verkoopprijs voor losse nummers
bedraagt f 4,75.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de
inhoud van de onder auteursnaam geplaatste
artikelen.

